

SISEMINISTEERIUM

Veikko Luhaid
Eesti Linnade ja Valdade Liit

Teie: 24.09.2021 nr 5-1/363-4

Meie: 20.10.2021 nr 1-6/2394-2

Vastuskiri

Austatud tegevdirektor

Täname Teid vääртеomenetluse seadustiku, liiklusseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta tehtud täiendavate märkuste ja ettepanekute tegemise eest.

Anname siinkohal tagasiside Teie poolt toodud märkustele ja ettepanekutele ning selgitame meie poolt valitud lahendusi.

1. Kolmepoolse koostöö vorm

Toote välja, et jätkuvalt jääb ebaselgeks, miks pakutakse liiklusjärelvalvesüsteemide kasutusele võtmise ainsa võimalusena kolmepoolse (valla- või linnavalitsus, Transpordiamet, Politsei- ja Piirivalveamet) koostöö vormi.

2018. aasta sügisel Siseministeriumis toimunud liiklusteemalisel kohtumistel, kus osalesid ka Eesti Linnade ja Valdade Liidu esindajad ning arutati KOV-ide poolt automaatse liiklusjärelvalvekaamerate paigaldamise küsimust, sobis osapooltele, et KOV kaameratega fikseeritud rikkumiste menetlemine toimub sarnaselt tänasega hoiatusemenetluse infosüsteemis (HIS). Meie seisukoht on olnud, et Eesti suurusega riigile ei ole mõistlik mitme sarnase süsteemi eraldi ülalpidamine. Lisaks tooks täiesti uue süsteemi väljaarendamine lisakulusid KOV-ile ning selle süsteemi liidestamine kulusid ka Transpordiametile / PPA-le – hetkel toimiva lahenduse puhul saadetakse rikkumise andmed automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogusse, mille vastutav kasutaja on Transpordiamet.

Väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamisel tõi ka Justiitsministerium välja: „*Liiklusohutusse panustamiseks automaatsete liiklusjärelvalvesüsteemide kasutusele võtmise eelduseks KOV-ide poolt on, et kiiruskaamerate asukohad määravad Maanteeamet ning Politsei- ja Piirivalveamet ning KOV üksus koostöös, järevalvelise teabe töötleja on ainult riigi keskvõim ning trahviraha jagatakse KOV ja riigi keskvõimu vahel. Sellisel kujul on see Eesti väikeriigi otstarbekas lahendus, millest on huvitatud nii riigi keskvõim kui ka KOV, kuid mis samaaegselt kindlustab põhiõiguste ja –vabaduste kaitse.*“

Erinevate kooskõlastamiste raames on KOV-id alati rõhutanud, et täiendavate ülesannete panemisega peab sellega kaasnema ka rahastus. Oma süsteemi loomisega ja kirjaliku hoiatamismenetluse läbiviimisega kaasneb nii süsteemi arendamise kulu kui täiendav

ressursikulu menetlejate näol. Kaheldav on, et see kulu KOV ametnikega oleks väiksem kui juba toimiva süsteemi raames teenuse pakkumisena (hetkel on menetluskulu ühe statsionaarse süsteemi kohta arvestuslikult 13 800 eurot aastas, millele lisanduvad Transpordiameti andmekogu haldamisega seonduvad kulud).

2. Riigieelarvesse laekunud hoiatustrahvide jaotuse osakaal

Olete märkinud, et riigieelarvesse laekunud hoiatustrahvist ainult 50% eraldamine kohaliku omavalitsuse eelarvesse võib osutada põhjendamatult madalaks.

Eelnõu seletuskirja punktis 7 on toodud võimalikud kulud ja tulud, mille põhjalt on võimalik hinnata kulude jaotust erinevate osapoolte vahel. Parema ülevaate saamiseks on tekstile lisatud kolm erinevat tabelit – seadme tasuvusarvestuse, trahviteadete menetlemisega seotud olulisemate kulude ning riigi kulude ja tulude osas.

Näitlikustamiseks võib tuua, et KOV-i kulu koos seadmete soetus- ja halduskuludega, arvestades seadme elukaare võimalikku pikkust (10 aastat), on suurusjärgus 11 030 eurot ühe kasutusaasta kohta.

Jaotades riigi menetluskulud, mis hõlmavad ka hoiatamismenetluse infosüsteemi halduskulusid, kaamerate arvuga, on see suurusjärgus 13 790 eurot ühe kasutusaasta kohta. Sellele lisandub ühekordne liidestamise kulu, mille kannab riik ning Transpordiameti poolt hallatava automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogu serveri ja haldamise kulud.

Arvestama peab, et kui KOV-id võtavad kasutusele ainult 1-2 seadet, ületavad ainuüksi automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogu kulud (KOV kaamerate jaoks täiendava serveri lisamine + haldamine) hoiatustrahvidest riigile laekuvaid tulusid.

3. Raha kasutamise otstarve

Märgite, et pakutava sõnastusega rikutakse kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigust ja finantsautonoomiat.

Valla- või linnavalitsus on pädev otsustama eelarvesse laekunud raha kasutusotstarbe üle. Võrreldes 2020. aasta oktoobris kooskõlastusele esitatud eelnõuga on sõnastust juba muudetud. Hetkel kehtiv sõnastus on läbi arutatud Rahandusministeeriumiga, kelle ettepanekul lisati lauseosa: „Raha kasutusotstarbe otsustab kohaliku omavalitsuse üksus“. Samuti oleme eemaldanud viited, et raha peaks konkreetselt kasutama LS § 3 lg 5 ja § 5 lg 3 nimetatud ülesannete täitmiseks ning asendanud selle soovitusliku eesmärgiga.

Meie jaoks on oluline, et raha kasutamise eesmärk oleks üheselt arusaadav ja ei tekitaks küsitavusi. Liiklusjärelvalve süsteemide kasutamise põhiline eesmärk on liiklusohutuse tagamine. Seetõttu on oluline, et rikkumistest tekkivaid vahendeid kasutataks eelkõige liiklejate käitumise muutmiseks. Kui KOV võtab kasutusele liiklusjärelvalvesüsteemid, eeldatakse, et tal on soov ja tahe panustada kohalikul tasandil liiklusohutusse – kasutades selleks ka trahvirahast eraldatavaid vahendeid – mitte teenida lihtsalt täiendavaid vahendeid.

Muuhulgas tõi Justiitsministeerium väljatöötamise kavatsuse kooskõlastamisel välja: „*Lisaks märgime, et automaatsed kiirusemõõtesüsteemid ei tohi muutuda eelarve täitmise vahenditeks, vaid peavad tagama liiklusohutust.*“

Seega, meie hinnangul raha kasutamist ei piiritleta. KOV saab teostada enesekorraldusõigust ja finantsautonoomiat ning raha kasutada ka muudeks tegevusteks kui liiklusohutuse tagamiseks.

4. KOV-i mittekaasamine menetlusvõimekuse puudumisel

Tõite välja, et jääb arusaamatuks, kelle menetlusvõimekusest räägitakse, et menetlusvõimekus on määratlemata õigusmõiste, mida on võimalik tõlgendada mitmeti ja menetlusvõimekuse puudumist võidakse kasutada lihtsalt ettekäändeks süsteemi paigaldamise takistamiseks.

Nimetatud sätet on täpsustatud ja lisatud, et tegemist on Politsei- ja Piirivalveameti menetlusvõimekusega.

Menetlusvõimekuse osas hinnatakse eelkõige tehnilise võimekuse (infosüsteemid) ja inimressursi olemasolu. Eelnõu seletuskirja punktis 7 oleme PPA kulusid puudutavas alapunktis toonud välja hoiatusmenetluse infosüsteemi (HIS) võimekuse. Kui automaatsete kaameratega tuvastatud juhtumite arv jõuab teatud piirini, ei ole võimalik rohkemaid juhtumeid menetleda ilma, et sellega ei kaasneks süsteemi aeglustumist, pideva taaskäivitamise vajadust jms. See tähendab, et süsteemiga pole mõistlik täiendavaid seadmeid liidestada, – ei Transpordiameti, PPA ega ka KOV omasid – sest vastasel juhul muutuks problemaatiliseks ka juba liidestatud seadmetega tuvastatavate juhtumite menetlemine.

Samuti on oluline, et kirjaliku hoiatamismenetluse läbiviimiseks oleks piisav arv ametnikke. Tuginedes automaatse liiklusjärelvalve süsteemidega fikseeritud rikkumiste statistikale on arvestuslikult iga 8,5 täiendava statsionaarse või 1,2 teisaldatava süsteemi kasutusele võtmisel vaja juurde ühte menetlejat. Kui täiendavate kaamerate lisamiseks oleks vajalik juurde võtta ka menetleja, kuid seda ei saa teha, nt ei eraldata selleks täiendavaid vahendeid, pole võimalik täiendavaid kaameraid lisada, sest vastasel juhul kannataks juba olemasolevate süsteemidega tuvastatud rikkumiste menetlemine.

5. Automaatse liiklusjärelvalve seadmed, mida KOV saaks paigaldada

Toote välja, et eelnõuga tutvudes jääb arusaam, et automaatse liiklusjärelvalve süsteemi puhul käsitletakse vaid seadet (kiiruskaamerat), mis on oma asukohta paigaldatav statsionaarselt. Kuna aga nende efektiivsus on oluliselt väiksem kui mobiilsetel kiiruskaameratel, siis on esitatud ettepanek käsitleda seadusemuudatuses automaatse liiklusjärelvalve süsteemina ka mobiilset kiiruskaamerat, andes ka sellelaadse tehnika kasutamisele seaduslik alus.

Vabariigi Valitsusele esitatud eelnõus ei ole automaatsete liiklusjärelvalve süsteemide paigaldusviisi – kas statsionaarseid või teisaldatavad seadmed – LS-is kitsendatud. Küll aga on määratletud, milliste rikkumiste tuvastamiseks saab KOV hetkel automaatse liiklusjärelvalve seadmed paigaldada. Nendeks on lubatud sõidukiiruse ületamisega ja keelava fooritulega sõitmise seotud rikkumised. Sätte puhul on arvestatud olemasolevate tehniliste lahenduste ja kehtiva õigusliku raamistikuga. Kui tekivad tehnilised võimalused muude rikkumiste väljaselgitamiseks (nt andmebaaside arendused ühissõidukiraja väärkasutajate automaatseks väljaselgitamiseks), arutatakse nende rikkumiste tuvastamise õiguse osas sätete täiendamist eraldi. LS § 193¹ lg 3 alusel kehtestatava määruse eelnõu on hetkel välja töötatud selliselt, et KOV-id kasutaksid (vähemalt esialgu) statsionaarsed seadmeid.

Uuringute põhjal võib statsionaarsete liiklusjärelvalve seadmete mõju võrreldes teisaldatavate liiklusjärelvalve seadmetega olla küll mõnevõrra madalam, kuid on pikemaajalisem. Statsionaarse kaamera mõju püsib ohtlikus kohas niikaua, kui see kaamera seal töötab (kaamera tööiga on u 10 aastat). Mobiilse kaameraga on võimalik mingis kohas lühikese aja jooksul liikluskäitumist oluliselt mõjutada, kuid peab arvestama, et mõne aja möödudes, kui kaamerat enam pole võib rikkumiste tase uuesti kasvada.

Nõustume, et kui KOV-id on automaatsed liiklusjärelvalve seadmed kasutusele võtnud ning kolmepoolne koostöö on edukalt rakendunud, saab järgmises etapis välja töötada teisaldatavate kaamerate kasutamist hõlmava regulatsiooni. Teisaldatavate seadmete puhul on mõõtesüsteem sama, mis mõõtekabiinis asub, mistõttu peaks olema võimalik neid ümber kohaldada teisaldatavatena kasutatavaks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Veiko Kommusaar
sisejulgeoleku-, korrakaitse- ja
migratsioonipoliitika asekanter

Indrek Link 6125264
indrek.link@siseministeerium.ee